

Quickscan flora en fauna

Middenplein, Enter

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Quickscan flora en fauna

Middenplein, Enter

Definitief

Opdrachtgever

Gemeente Wierden
T.a.v. de heer J. Niemeijer
Postbus 43
7640 AA Wierden

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB Goor
T 0345 72 70 00
F 0345 72 70 10
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6514
Datum: 30-10-2013
Projectleider: R.J Koops
Opgesteld: V. de Lenne
Gecontroleerd: S. Boekhout

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

INHOUD	3
1 INLEIDING	5
2 HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	6
2.1 Huidige situatie	6
2.2 Ruimtelijk ontwikkeling	7
3 NATUURWETGEVING EN -BELEID	8
3.1 Flora- en faunawet	8
3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998	9
3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden	9
4 METHODE	10
4.1 Bureauonderzoek	10
4.2 Veldonderzoek	10
5 BESCHERMDE SOOREN & EFFECTENBEOORDELING	11
5.1 Flora	11
5.2 Zoogdieren	11
5.3 Vogels	14
5.4 Amfibieën	15
5.5 Reptielen	16
5.6 Vissen	16
5.7 Ongewervelden	16
6 CONCLUSIES	17
LITERATUURLIJST	18
BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET	19

1

INLEIDING

Binnen het plangebied vindt een herstructurering plaats. Voor deze ruimtelijke ontwikkeling is in het kader van de Flora- en faunawet een verkennend flora- en faunaonderzoek uitgevoerd.

In verband met deze ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en –beleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden dat de ontwikkeling gerealiseerd kan worden en dat er geen belemmeringen bestaan vanuit de natuurbescherming.

De eerste stap in deze toetsing is een quickscan flora en fauna. De quickscan richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de mogelijke consequenties vanuit de natuurwetgeving en -beleid. Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van de locaties en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde planten- en diersoorten. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

In dit rapport worden de resultaten van de quickscan gepresenteerd en getoetst aan de natuurwetgeving.

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

De projectlocatie ligt in het centrum van Enter, en omvat een gedeelte van het gebied tussen de Dorpsstraat en Van Uitertstraat (zie figuur 2 voor de begrenzing). In de huidige situatie bestaat de bebouwing in het plangebied uit enkele woningen met bijgebouwen en enkele winkels. Aan de oostzijde van het plangebied liggen enkele braakliggende weiltes, met struweel, opgaande bomen van een geringe omvang en (verwilderde) tuinbeplanting en een coniferen haag. Hier staan ook enkele vervallen schuurtjes.

Figuur 1: Enkele foto's van het plangebied.

2.2 Ruimtelijk ontwikkeling

In het plangebied vindt een herstructurering plaats; de huidige bebouwing en de huidige beplanting zal verwijderd worden. In de toekomst zullen er commerciële ruimtes, appartementen en een middenplein gerealiseerd worden. Tevens worden een aantal parkeerplaatsen gerealiseerd.

Figuur 2: Begrenzing plangebied.

3

NATUURWETGEVING EN -BELEID

De Nederlandse natuurwetgeving - en beleid bestaat uit verschillende onderdelen. De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd. Daarnaast heeft Nederland landschappelijk en ecologisch bijzondere gebieden aangewezen als Nationaal landschap of Nationaal park. Deze gebieden worden in Nederland beschermd via het ruimtelijke en natuurbeleid. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door de Ecologische hoofdstructuur, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura-200-gebied (de Borkeld) ligt op bijna 4 kilometer afstand. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden wordt niet verwacht dat de werkzaamheden een invloed hebben op aangewezen habitattypen en -soorten. Met de voorgenomen realisatie wordt ook niet verwacht dat de kernopgaven van de Natura 2000-gebieden belemmerd worden in een mogelijke uitbreiding of kwaliteitsverbetering. Er wordt geen externe werking of cumulatie verwacht. Een vergunning of toetsing op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur beschermde gebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

In de directe omgeving van het projectgebied ligt geen begrensd EHS-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS significant aantasten. Een toetsing aan het EHS-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek op dinsdag 10 september 2013.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en, indien beschikbaar, regionale verspreidingsinformatie. Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie zijn geraadpleegd met betrekking tot planten, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren. Hiervoor zijn met name verspreidingsatlassen geraadpleegd. Uit de landelijke verspreidingsinformatie (atlassen), welke deels gedateerd zijn, moet blijken of in de omgeving van de locatie in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De websites www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze websites hun natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

Er is tevens gebruik gemaakt van de eigen database van Eelerwoude. Eelerwoude heeft in de omgeving van het plangebied meerdere flora- en faunaonderzoeken uitgevoerd. Deze resultaten zijn meegenomen bij de uitwerking.

4.2 Veldonderzoek

Het veldbezoek is op 10 september 2013 door V. de Lenne, ecologisch adviseur bij Eelerwoude, uitgevoerd bij droog weer met een temperatuur van ongeveer 14 graden. Het veldbezoek was verkennend van aard, waarbij aan de hand van de aanwezige terreintypen het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten is bepaald dan wel ingeschat.

5

BESCHERMDE SOORTEN & EFFECTENBEOORDELING

5.1 Flora

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. Het plangebied is grotendeels verruigd en overwoekerd met ruigte soorten als grote brandnetel, ridderzuring, witbol etc. Beschermde soorten worden gelet op de aanwezige groeiplaatsomstandigheden ook niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Negatieve effecten op beschermde soorten zijn dan ook niet te verwachten.

Conclusie flora: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor flora is niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Binnen en in de directe omgeving van het plangebied kunnen aan de hand van aanwezige terreintypen en gegevens uit diverse literatuurbronnen een aantal vleermuissoorten worden verwacht. Het gaat om algemeen voorkomende soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en eventueel ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Tijdens het veldbezoek is beoordeeld of het plangebied geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- Kraamverblijfplaats.
- Zomerverblijfplaats.
- Paar- en/of baltsverblijfplaats.
- Winterverblijfplaats.

Onder de vleermuizen zijn gebouwbewonende en/of boombewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouwbewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boombewonend en gewone grootvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

De bebouwing binnen het plangebied is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger). In de bebouwing kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn in spouwmuren, onder de pannen en achter boeiboorden en gevelbetimmering. De spouwmuren zijn op diverse plekken te bereiken door open stootvoegen en scheuren en openingen in het voegwerk. Sporen van vleermuizen zijn niet gevonden waardoor het niet aannemelijk is dat de panden een functie hebben voor grote aantallen vleermuizen (kraamkolonie). In bijlage 2 is een kaart opgenomen met de geschikte gebouwen voor vleermuizen.

In het plangebied is geen oudere opgaande beplanting met geschikte holten aanwezig. Verblijfplaatsen van boombewonende soorten worden niet verwacht.

Vliegroute/foerageergebied

Gezien het ontbreken van lijnvormige elementen wordt een belangrijke vliegroute van vleermuizen niet verwacht binnen het plangebied, wel kan het plangebied een functie hebben als foerageergebied voor enkele vleermuissoorten (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en eventueel ruige dwergvleermuis).

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, evenals het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Verblijfplaatsen

De te slopen bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen (laatvlieger en gewone dwergvleermuis). Op basis van dit voorliggende onderzoek kan echter niet bepaald worden welke functie het plangebied exact heeft voor vleermuizen (welk type verblijfplaats) en welke effecten de ruimtelijke ontwikkelingen hebben op de aanwezige soorten. Aan de hand van aanvullend, jaarrondonderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen voorafgaand de sloop kan bepaald worden wat het effect

is van de ruimtelijke ontwikkelingen op vleermuizen en hoe hiermee om te gaan. Het vleermuisonderzoek kan slechts in een beperkte periode van het jaar worden uitgevoerd. Voor vleermuizen moet een onderzoek bestaande uit vier veldbezoeken van april tot en met september worden uitgevoerd conform het landelijk geldende vleermuisprotocol. Afhankelijk van wat wordt aangetroffen bij het nader onderzoek kan dit consequenties hebben voor de planning en wijze van de uitvoering van werkzaamheden. Daarnaast kunnen zogenaamde mitigerende en compenserende maatregelen noodzakelijk zijn.

Vliegroute en foerageergebied niet aangetast

Belangrijke vliegroutes worden niet verwacht binnen het projectgebied, wel kan het plangebied een functie als foerageergebied hebben voor vleermuizen. Nader onderzoek naar vleermuizen moet hier meer duidelijkheid in geven.

Conclusie vleermuizen: Met de voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve effecten op vleermuizen niet op voorhand uitgesloten worden. Nader onderzoek is voor vleermuizen noodzakelijk.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Tabel 1-soorten

Tijdens het veldbezoek is konijn waargenomen. Daarnaast is het tevens aannemelijk dat ook egel, mol, kleine marterachtigen en algemene (spits-) muizensoorten voorkomen.

Steenmarter - tabel 2-soort

Steenmarter komt in de regio veelvuldig voor. Deze soort is in allerlei biotopen (van agrarisch tot stedelijk gebied) te vinden en komt algemeen voor in de directe omgeving. Er zijn tijdens het veldbezoek geen verblijfplaatsen en sporen (uitwerpselen, krabsporen) waargenomen van steenmarter. Hierbij moet wel gezegd worden dat niet alle panden geïnspecteerd zijn op sporen van steenmarter. Steenmarter heeft een verborgen levenswijze en ook sporen zijn niet altijd te vinden (bijvoorbeeld bij een verblijfplaats in een spouwmuur). Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van het leefgebied van steenmarter.

Overige tabel 2 en 3-soorten

Andere zwaar(der) beschermde grondgebonden zoogdiersoorten (o.a. veldspitsmuis, boommarter en das) worden niet in of direct rondom het plangebied verwacht vanwege het ongeschikte biotoop (erf) en/of het bekende verspreidingsgebied van de soorten.

Effecten en ontheffing

Tabel 1-soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze

soorten geldt dan ook een vrijstelling. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten (zie bijlage 1).

Overige tabel 2 en 3-soorten

Mogelijk gebruikt steenmarter het plangebied als foerageergebied of verblijfplaats. Nader onderzoek moet duidelijk maken of steenmarter het plangebied gebruikt, dit kan tijdens het onderzoek naar vleermuizen meegenomen worden. Daarbij kunnen tevens trapcams in het plangebied geplaatst worden. Trapcam's zijn camera's die automatisch worden geactiveerd door middel van een bewegingssensor. Door het gebruik van infrarooddetectie kunnen deze ook 's nachts foto- en video-opnames maken, een vereiste voor een nacht- en schemeractieve soort als de steenmarter

Conclusie: Nader onderzoek naar steenmarter is noodzakelijk.

5.3 Vogels

Onder andere de volgende vogelsoorten zijn in en rondom het plangebied aangetroffen: koolmees, pimpelmees, winterkoning, Turkse tortel, houtduif, merel en huismus. Daarnaast kunnen ook andere vogelsoorten in het plangebied voorkomen. Koolmees en pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (zie kader).

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' zijn in categorie 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. De soorten uit categorie 5 vragen om extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Nesten van categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

In het struikgewas aan de oostkant van het plangebied is een foeragerende huismus aangetroffen. Mogelijk broed de soort in de te slopen gebouwen langs de Dorpsstraat. Tevens is het mogelijk dat gierzwaluw de panden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats. Een scheve dakpan, en kieren achter plaatwerk en betimmering en ruimte onder de goten biedt ruimte voor broedgelegenheid voor beide soorten. Overige soorten waarvan de vaste rust- en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn worden niet verwacht in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Broedvogels algemeen

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat

verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft uitgewezen dat broedvogels afwezig zijn.

Categorie 5

In het plangebied zijn kool- en pimpelmees vastgesteld. Leefgebied blijft voor deze soorten afdoende voorhanden. Compenserende maatregelen, nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4

De te slopen panden bieden broedgelegenheid voor zowel huismus als gierzwaluw. Middels deze quickscan is het niet mogelijk om te achterhalen of deze soorten de bebouwing in het plangebied gebruiken, en zo ja in welke mate. Aangezien het veldbezoek net na de broedtijd heeft plaatsgevonden waren de gierzwaluwen al vertrokken naar hun overwinteringplek in Afrika, ook zijn huismussen buiten de broedperiode lastig te inventariseren. Nader onderzoek in de broedperiode van de betreffende soorten dient hierover meer duidelijkheid te verschaffen. Voor huismus dienen twee ochtendronden in de periode april-mei uitgevoerd te worden. Nader onderzoek naar gierzwaluw kan voorafgaand en tijdens het vleeronderzoek in mei-juli uitgevoerd worden.

Conclusie vogels: Nader onderzoek naar huismus en gierzwaluw is noodzakelijk.

5.4 Amfibieën

Voorkomen en functie

Waterelementen zijn niet aanwezig binnen het plangebied. Een aantal algemene soorten zoals bruine kikker en gewone pad, kunnen het plangebied mogelijk gebruiken als landbiotoop.

Zwaardere en strikt beschermde amfibieën (oa. kamsalamander en poelkikker) worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten en/of het bekende verspreidingsgebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een (tijdelijke) verstoring van genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het gebied na werkzaamheden weer geschikt is voor deze soorten. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling.

Conclusie amfibieën: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor beschermde amfibieën.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

In het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van reptielen. Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen (o.a. heideterreinen en venranden) welke ontbreken in en rond het plangebied.

Effecten en ontheffing

Reptielen worden niet verwacht in het plangebied. Van negatieve effecten is geen sprake.

Conclusie reptielen: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor reptielen.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen waterelementen aanwezig, (beschermde) vissen zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

Effecten en ontheffing

Vissen worden niet verwacht in het plangebied. Van negatieve effecten is geen sprake.

Conclusie vissen: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor vissen.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de overige soortgroepen als dagvlinders en libellen kan gesteld worden dat de beschermde soorten voornamelijk gebonden zijn aan specifieke terreintypen zoals hoogveen, droge- en vochtige heiden en vennen. Deze biotopen worden voornamelijk in natuurgebieden aangetroffen en ontbreken binnen het plangebied. Populaties van beschermde ongewervelden worden daarom niet verwacht in het plangebied.

Effecten en ontheffing

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht in het plangebied. Van negatieve effecten is geen sprake.

Conclusie ongewervelden: Nader onderzoek of een ontheffing Flora- en faunawet is niet noodzakelijk voor ongewervelden.

6

CONCLUSIES

Op basis van deze quickscan wordt geen toetsing van de effecten van de ontwikkeling op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied en/of Ecologische Hoofdstructuur) noodzakelijk geacht. Beschermde (Flora- en faunawet) soorten worden wel verwacht.

Met de ruimtelijke ontwikkeling kunnen negatieve effecten op vleermuizen, huismus, gierzwaluw en steenmarter niet op voorhand uitgesloten worden. Nader onderzoek naar deze soorten (soortgroepen) moet duidelijk maken of het plangebied een functie heeft voor deze soorten en zo ja welke.

Voor vleermuizen dient jaarrond onderzoek uitgevoerd te worden in de periode april-september. Het onderzoek naar steenmarter en gierzwaluw kan tijdens dit onderzoek meegenomen worden. Voor huismus dienen twee ochtendbezoeken te worden uitgevoerd in de periode april-mei. Gezien het ontbreken van sporen van bovengenoemde soorten worden deze soorten niet in grote aantallen verwacht in het plangebied. Tevens kunnen voor de mogelijk aan te treffen soorten waarschijnlijk gemakkelijk voorzieningen getroffen worden binnen het plangebied. Met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid wordt dan ook verwacht dat de uitkomsten van het nader onderzoek de uitvoerbaarheid van de plannen niet zullen belemmeren.

Nader onderzoek	Onderzoekperiode	Aantal bezoeken	Methode
Vleermuizen	15 mei - 15 juli	2	Vleermuisprotocol
	15 augustus - 30 september	2	
Steenmarter	Trapcams en tijdens vleermuisonderzoek	-	-
Gierzwaluw	(15 mei) 1 juni - 15 juli	2	Territoriumkartering
Huismus	10 maart - 15 mei (20 juni)	2	Territoriumkartering

Tabel 1. Nader onderzoek.

LITERATUURLIJST

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet*.

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Internet

- Waarnemingen soorten - www.zoogdieratlas.nl
- Waarnemingen soorten - www.telmee.nl
- Waarnemingen soorten - www.waarneming.nl
- Natuurbeheerplan en atlas Overijssel - www.overijssel.nl

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- Ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- Alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- Alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- Bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren).

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland

voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

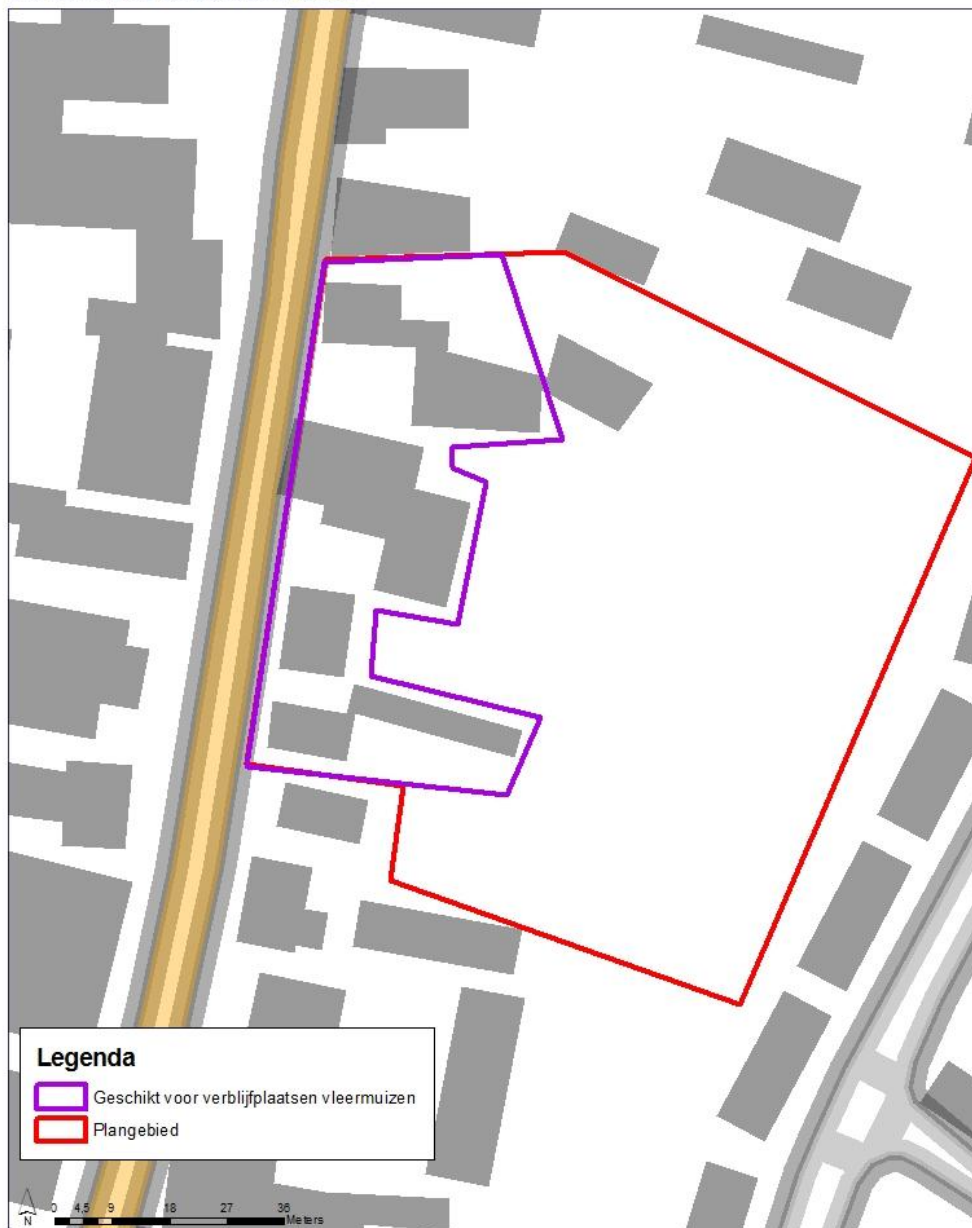
Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2: GESCHIKTHEIDSKAART VLEERMUIZEN

Enter

Verkenkend onderzoek 2013

Adviseur ecologie: V. De Lenné

Projectnummer: 6514

Datum: 25 oktober 2013

Eelerwoude
INSTRUMENTEN

Flora en faunaonderzoek

Middenplein, Enter

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Flora en faunaonderzoek

Middenplein, Enter

Opdrachtgever

Gemeente Wierden
De heer J. Niemeijer
Postbus 43
7640 AA WIERDEN

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6787
Datum: 12-9-2014
Projectleider: G. Lubbers
Opgesteld: V. de Lenne

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het Ministerie van Economische Zaken stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding en doel	4
2	HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING.....	6
2.1	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
3	NATUURWETGEVING.....	7
3.1	Flora- en faunawet beschermt dieren en planten	7
4	METHODE	10
4.1	Bureauonderzoek.....	10
4.2	Veldonderzoek	11
5	ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE	13
5.1	Vleermuizen	13
5.2	Huismus	16
5.3	Gierzwaluw	16
5.4	Steenmarter	16
6	CONCLUSIES EN ADVIES.....	17
6.1	Conclusie	17
6.2	Geldigheid onderzoek	17
	LITERATUURLIJST.....	18
	BIJLAGEN	19

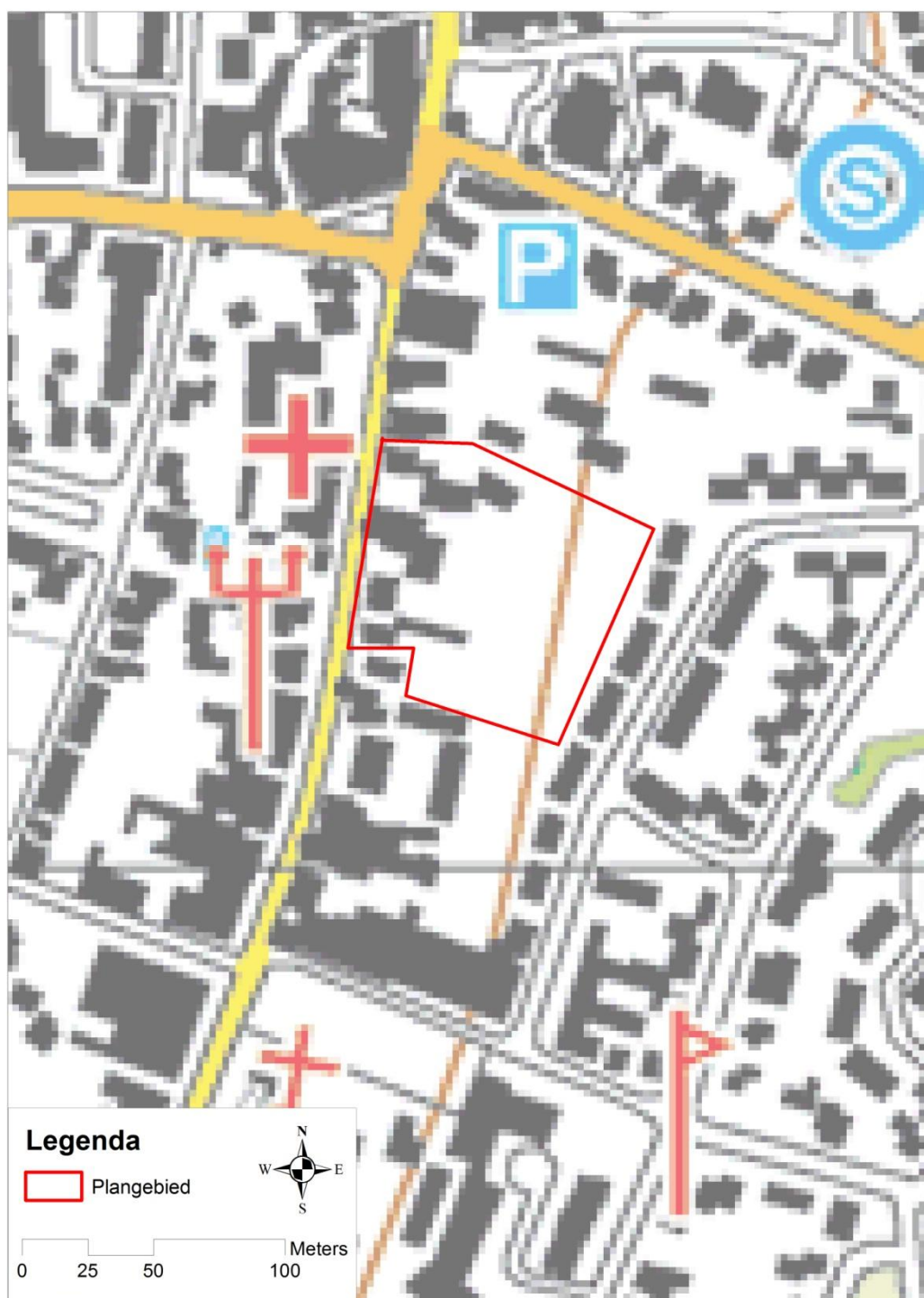
1

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Binnen het plangebied vindt een herstructurering plaats. Hiervoor zullen een aantal gebouwen gesloopt worden, die plaats zullen maken voor vervangende bebouwing. In het kader van deze ontwikkeling is in september 2013 een verkennend flora- en faunaonderzoek door Eelerwoude uitgevoerd. Naar aanleiding van dit onderzoek is geconstateerd dat het plangebied potentieel geschikt is voor vleermuizen, huismus, gierzwaluw en steenmarter die in de Flora- en faunawet een strikte bescherming genieten. Nader, gericht veldonderzoek is noodzakelijk om aan te tonen, dan wel uit te sluiten dat de woningen een functie hebben als verblijfplaats. Duidelijk moet dan ook worden om welke soort(en) en aantallen het gaat en wat de functie van het gebouwen is voor deze soort(en). Deze rapportage vormt een uitwerking van het uitgevoerde aanvullende onderzoek. Uit ons onderzoek komt tevens naar voren of de voorgenomen ontwikkeling consequenties heeft voor de aanwezige natuurwaarden en wordt toegelicht hoe hiermee om te gaan, zodat overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen.

In dit rapport worden de resultaten van dit onderzoek gepresenteerd en getoetst aan de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE & ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie en ontwikkeling

De projectlocatie ligt in het centrum van Enter, en omvat een gedeelte van het gebied tussen de Dorpsstraat en Van Uiterstraat (zie figuur 2 voor de begrenzing). In de huidige situatie bestaat de bebouwing in het plangebied uit enkele woningen met bijgebouwen en enkele winkels. Aan de oostzijde van het plangebied liggen enkele braakliggende weiltes, met struweel, opgaande bomen van een geringe omvang en (verwilderde) tuinbeplanting en een coniferenhaag. Hier staan ook enkele vervallen schuurtjes. In het plangebied vindt een herstructurering plaats; de huidige bebouwing en de huidige beplanting zal verwijderd worden. In de toekomst zullen er commerciële ruimtes, appartementen en een middenplein gerealiseerd worden. Tevens worden een aantal parkeerplaatsen gerealiseerd.

Figuur 1: Enkele foto's van het plangebied.

3

NATUURWETGEVING

3.1 Flora- en faunawet beschermt dieren en planten

De Flora- en faunawet is erop gericht om de Nederlandse biodiversiteit te beschermen en de dieren en planten binnen de Nederlandse wetgeving de plek te geven die hun volgens de Europese afspraken toekomt. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten. Voor meer informatie inzake de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de website van het ministerie van Economische Zaken: www.mijn.rvo.nl.

Bescherming planten en dieren

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe').

De wet beschermt:

- Enkele vaatplanten
- Bijna alle zoogdieren
- Alle vogels
- Alle reptielen
- Alle amfibieën
- Enkele vissen
- Enkele ongewervelde (insecten en weekdieren)

Deze soorten zijn verdeeld in vijf beschermingsniveau's:

- licht beschermde soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet)
- middelmatig beschermde soorten (tabel 2 van de Flora- en faunawet),
- zwaar beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet)
- vogels
- vogels waarvan de nesten het hele jaar zijn beschermd

		Bestendig beheer	Ruimtelijke ontwikkeling
	niet beschermde soorten	Zorgplicht	Zorgplicht
	Soorten van tabel 1 lichtste beschermingsregime algemene soorten	Vrijstelling Wel zorgplicht	Vrijstelling Wel zorgplicht
	Soorten van tabel 2 middelste beschermingsregime overige soorten	Gedragcode of Ontheffing	Gedragcode of Ontheffing
	Vogels	Gedragcode of Ontheffing	Gedragcode of Ontheffing
	Vogels met jaarrond beschermde nesten	Gedragcode of Ontheffing	Ontheffing
	Soorten van tabel 3 zwaarste beschermingsregime bijlage 1 AMvB bijlage IV Habitatrichtlijn	Gedragcode of Ontheffing	Ontheffing

Figuur 2 Overzicht mogelijke instrumenten om de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te overtreden bij activiteiten. De tabellen in dit overzicht verwijzen naar de verschillende tabellen in de Flora- en faunawet.

Verbodswet

De Flora- en faunawet is - in tegenstelling tot vele andere wetten - een verbodswet en geen gebodswet. Overtreding van de Flora- en faunawet is een economisch delict waarbij op basis van 'strafrecht' boetes worden gegeven en/of vervolging optreedt. Ook kan op basis van bestuursrecht bestuursdwang worden opgelegd. Personen worden individueel aansprakelijk gesteld en eventuele opdrachtgevers kunnen te maken krijgen met aansprakelijkheid en vervolgschade.

De verboden moeten ervoor zorgen dat in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- plukken, vangen en doden;
- verstoren;
- vernielen van leefgebied, nesten en hollen;
- weghalen van eieren;
- bezit en handel.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig of u werkt conform een gedragscode.

Figuur 2 geeft aan bij welke activiteiten welke instrumenten beschikbaar zijn.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. De mens moet daar zorgvuldig mee omgaan. Daarom is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dat betekent dat iedereen naar redelijkheid nadelige effecten:

- moet voorkomen;
- moet beperken;
- ongedaan moet maken.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een gerichte inventarisatie naar huismus, gierzwaluw, steenmarter en vleermuizen. Tabel 1 geeft de data weer van de verschillende veldbezoeken.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en, indien beschikbaar, regionale verspreidingsinformatie. Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie zijn geraadpleegd met betrekking tot planten, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren. Hiervoor zijn met name verspreidingsatlassen geraadpleegd. Uit de landelijke verspreidingsinformatie (atlassen), welke deels gedateerd zijn, moet blijken of in de omgeving van de locatie in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De websites www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kan op deze websites hun natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

4.2 Veldonderzoek

Gezien de potentie van het plangebied voor beschermde soorten heeft het veldonderzoek zich met name gericht op vleermuizen en broedvogels waarvan de vaste rust en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn.

Vleermuizen

Bij de uitvoering van het veldonderzoek naar vleermuizen is gewerkt conform het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' van het Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Gegevensautoriteit Natuur, dat is geactualiseerd in 2013 voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek.

Het onderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van soortensamenstelling, aantallen, gebruiksfunctie van het gebied voor vleermuizen en het vaststellen van verblijfplaatsen (kraamverblijven, winterverblijfplaatsen, zomerverblijven etc.), vliegroutes en foerageergebieden. Het veldonderzoek in het voorjaar van 2014 heeft zich gericht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Er heeft geen onderzoek plaatsgevonden in het najaar, aangezien de woningen voorafgaand aan deze periode reeds gesloopt waren.

De veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de avonduren en ochtenduren (van ruim voor zonsondergang tot ruim daarna (zie onderstaande tabel). De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken waren gunstig voor het waarnemen van vleermuizen (weinig wind, geen neerslag, > 11° C).

Tijdens het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector Pettersson D100 in combinatie met een Pettersson D240X. Hiermee kunnen de ultrasone geluiden die vleermuizen tijdens het vliegen uitzenden voor het menselijk gehoor hoorbaar gemaakt worden. Met de Pettersson D240X kunnen vleermuiswaarnemingen worden getaped en geanalyseerd in speciaal hiervoor ontworpen software (Batsounds). Sommige soorten zijn moeilijk op geluid te determineren. Met behulp van Batsound kunnen de meeste van deze lastig te determineren soorten dan op naam gebracht worden.

Vogels

Voor het uitvoeren van broedvogelinventarisatie is op dit moment geen onderzoeksprotocol van kracht. Bij broedvogelinventarisaties wordt gewerkt volgens de methode van uitgebreide territoriumkartering (*SOVON 2011*) en de soortenstandaards van huismus en gierzwaluw (*Dienst Regelingen, 2011*).

Huisumus

Het onderzoek naar de huismus is uitgevoerd in twee bezoeken in het voorjaar in de ochtenduren. Hierbij is vooral gelet op zingende mannetjes en nestindicerende waarnemingen (nestbouw, transport voedsel of uitwerpselen, alarm).

Gierzwaluw

Gierzwaluwen zijn onderzocht tijdens en voor het kraamonderzoek naar vleermuizen waarbij bezette nesten geteld zijn (in- en uitvliegende dieren).

Datum	Type onderzoek	Starttijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
09-04-2014	Huismusonderzoek	11:00	V. de Lenne	Droog, onbewolkt, ± 14 °C, windkracht 2/3
29-04-2014	Huismusonderzoek	12:00	V. de Lenne	Droog, onbewolkt, ± 18 °C, windkracht 1
21-05-2014	Kraamonderzoek vleermuizen en gierzwaluw	21:00	S. Boekhout	Droog, bewolkt, ± 12 °C, windkracht 1/2
19-06-2014	Kraamonderzoek vleermuizen en gierzwaluw	04:00	S. Boekhout	Droog, onbewolkt, ± 15 °C, windkracht 1
27-08-2014	Najaarsronde vleermuizen	21:00	V. de Lenne	Droog, onbewolkt, ± 15 °C, windkracht 1
04-09-2014	Najaarsronde vleermuizen	23:00	V. de Lenne	Droog, onbewolkt, ± 18 °C, windkracht 1

Overige soorten.

Het onderzoek naar overige beschermde soorten (o.a. steenmarter) is uitgevoerd voor, tijdens en na het vogel- en vleermuisonderzoek.

5

ONDERZOEKSRESULTATEN & ANALYSE

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen.

5.1 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3 van de Flora- en faunawet). Er zijn drie soorten vleermuizen aangetroffen binnen het plangebied (laatvlieger, gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis). De aangetroffen soorten worden hieronder besproken.

5.1.1 Voorkomen en functie

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene vleermuissoort. De soort wordt veelvuldig waargenomen in stedelijk gebied. (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen aangetroffen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij (mogelijk) vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden, mits deze vorstvrij zijn.

Foerageergebied

Van de gewone dwergvleermuis zijn meerdere foeragerende exemplaren waargenomen in de luwte van de bebouwing en beplanting in en rondom het plangebied. Het gaat in totaal om ongeveer 5 exemplaren. Grote concentraties foeragerende exemplaren zijn niet aangetroffen.

Verblijfplaatsen en vliegroute

Binnen de projectlocatie is een zomerverblijfplaats van een enkel exemplaar aangetroffen die uitvloog vanachter een loodslab bij de schoorsteen van een schuurtje (voor locaties zie bijlage 1). Overige verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen, wel wordt vermoed dat zich tevens een verblijfplaats van enkele exemplaren bevindt in de woningen langs de van Uiterstraat. Tijdens de paar/baltsperiode zijn enkele actief baltsende exemplaren, ter hoogte van de van Uiterstraat aangetroffen. Baltsende gewone dwergvleermuizen zijn een indicatie voor balts/paarverblijfplaatsen, tevens overwinteren baltsende vleermuizen vaak op plekken nabij locaties waar intensief gebaltst wordt. Binnen het plangebied zijn geen baltsende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Binnen het plangebied zijn geen vliegroutes van gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Laatvlieger

De laatvlieger komt in Nederland vrij algemeen voor (al laat de soort wel een dalende trend zien). Laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. Kraamkolonies komen in Nederland voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Deze bevinden zich in de spouwmuur, achter en onder de (dak)betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek is een langsvliegende en een kort foeragerende laatvlieger aangetroffen. Indicaties voor verblijfplaatsen zijn niet verkregen, tijdens de najaarsronden zijn geen laatvliegers aangetroffen.

Rosse vleermuis

Rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken boombewonende soort. Onder andere solitaire mannetjes, groepen vrouwtjes met jongen en dieren in winterslaap gebruiken boomholten als onderkomen. Kraamkolonies zijn hoofdzakelijk bekend uit laag gelegen gebieden in Noord-Duitsland en Nederland. Ons land is dan ook van groot belang voor deze soort. De afstand tussen dagrustplaats en jachtgebied wordt in de regel in een snelle rechte vlucht afgelegd, op een hoogte van honderd meter of meer. Jachtplaatsen liggen meestal in open terrein, waar met snelle duiken op insecten gejaagd wordt. De rosse vleermuis jaagt vooral boven water en moerassige gebieden en ook wel rondom straatverlichting.

Rosse vleermuizen zijn tijdens het bezoek, hoog passerend aangetroffen. Dit ging slechts om een enkele individu. Er zijn geen verblijfplaatsen of aanwijzingen verkregen dat de soort een binding heeft met het plangebied.

5.1.2 Effecten en ontheffing

Gewone dwergvleermuis

Tijdens het onderzoek is een enkele uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen in de kraamperiode. Dit exemplaar is eenmaal uitvlegend waargenomen vanachter een loodslab. Waarschijnlijk was het uitvliegende exemplaar een mannetje. Mannetjesvleermuizen verblijven in de zomer in kleine groepjes in een netwerk van verblijfplaatsen. Deze groepjes zijn in de regel minder kritisch dan grote kraamgroepen (moederdieren met jongen) en verhuizen relatief veel. De locatie mag daarmee worden aangemerkt als een kleine zomerverblijfplaats en een onderdeel in een netwerk van verblijfplaatsen. Gelet op de beperkte waarnemingen van de soort in de zomerperiode is het niet aannemelijk dat de bebouwing in het plangebied een belangrijke functie als verblijfplaats vervult. Tijdens de najaarsronde zijn ook geen baltende gewone dwergvleermuizen binnen het plangebied vastgesteld. Conform de wetgeving mogen er met de ontwikkeling geen effecten zijn op de functionaliteit van vaste rust- of verblijfplaatsen. Van aantasting van de functionaliteit van een voortplantingsplaats of een vaste rust- of verblijfplaats is sprake wanneer er binnen de populatie onvoldoende alternatieve plekken zijn voor het behouden van vaste rust- en verblijfplaatsen en van essentieel leefgebied voor de gehele populatie.

Omdat het exemplaar slechts eenmaal uitvliegend is aangetroffen en omdat het om een enkele individu gaat mag aangenomen worden dat het exemplaar meerdere verblijfplaatsen in de omgeving hebben en dat de aangetroffen verblijfplaats slechts een tijdelijke functie had. In de omgeving zijn verscheidene, alternatieve (potentieel) geschikte verblijfplaatsen aanwezig in de omliggende woonwijken. Naar verwachting is er dus geen sprake aantasting van een vaste rust- en verblijfplaats.

Om er zeker van te zijn dat er voldoende verblijfplaatsen voor vleermuizen voorhanden blijven dient hier met de nieuwbouw rekening gehouden mee gehouden te worden. Er dienen permanente verblijfplaatsen aanwezig/gerealiseerd te worden in de nieuwbouw zodat vleermuizen voldoende verblijfplaatsen blijven houden.

Overige vleermuizen

Met de ruimtelijke ontwikkelingen worden geen negatieve effecten verwacht op laatvlieger en rosse vleermuis. Deze soorten zijn alleen langsvliegend en kort foeragerend (laatvlieger) waargenomen in het plangebied. Het plangebied blijft ook in de toekomst geschikt als foerageergebied.

Conclusie vleermuizen

De nieuwbouw dient toegankelijk te zijn (gemaakt te worden) voor vleermuizen zodat vleermuizen ten alle tijde verblijfplaatsmogelijkheden blijven houden.

5.2 Huismus

5.2.1 Voorkomen en functie

In het plangebied zijn geen huismussen vastgesteld. De dichtstbijzijnde populatie van huismussen bevindt ter hoogte van de bebouwing langs de van Uiterstraat (bijlage 1). Deze huismussen (ongeveer 10 paar) broeden hier onder de pannen van de woningen. Ze foerageren voornamelijk aan de achterzijde van de woningblokken in de achterliggende tuinen en deels in de ruigte van het plangebied.

5.2.2 Effecten en ontheffing

Het plangebied heeft geen functie als verblijfplaats voor huismussen. Wel wordt in een gedeelte van het plangebied sporadisch gefoerageerd door huismus. Het plangebied blijft echter geschikt als foerageergebied voor huismus om te foerageren. Met de ruimtelijke ontwikkeling worden geen negatieve effecten op huismus verwacht.

Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet voor huismus is niet noodzakelijk

5.3 Gierzwaluw

5.3.1 Voorkomen en functie

Gierzwaluwen zijn niet vastgesteld tijdens het onderzoek. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of indicaties voor verblijfplaatsen van gierzwaluw vastgesteld. Ook wordt er niet gefoerageerd door gierzwaluwen ter hoogte of in de directe omgeving van het plangebied.

5.3.2 Effecten en ontheffing

Het plangebied heeft geen functie voor gierzwaluwen. Met de ontwikkeling worden negatieve effecten op gierzwaluw uitgesloten.

Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet voor gierzwaluw is niet noodzakelijk

5.4 Steenmarter

5.4.1 Voorkomen en functie

Steenmarter is niet vastgesteld tijdens het onderzoek. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of indicaties voor verblijfplaatsen van steenmarter vastgesteld. Ook wordt er niet gefoerageerd door steenmarters binnen het plangebied.

5.4.2 Effecten en ontheffing

Het plangebied heeft geen functie voor steenmarter. Met de ontwikkeling worden negatieve effecten op steenmarter uitgesloten.

Het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet voor steenmarter is niet noodzakelijk

6

CONCLUSIES EN ADVIES

6.1 Conclusie

Binnen het plangebied is een tijdelijke zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Om te zorgen dat ook in de toekomst voldoende verblijfplaatsmogelijkheden voor gewone dwergvleermuis aanwezig blijven, dient hier rekening meer gehouden te worden tijdens de nieuwbouw.

De aangetroffen verblijfplaats is relatief eenvoudig te compenseren door de nieuw te bouwen bebouwing toegankelijk te houden/maken voor vleermuizen. Voor mogelijkheden voor verblijfplaatsen in de nieuwbouw wordt verwezen naar de brochure vleermuisvriendelijk bouwen.

Verblijfplaatsen van overige beschermde soorten (huismus, gierzwaluw en steenmarter) zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk, mits rekening gehouden wordt met gewone dwergvleermuis.

6.2 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels):

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 5. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

LITERATUURLIJST

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet.*

Dienst Regelingen, 2009. *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen.*

Douma, M., C.M.P. Zoon en A.D. Bode, 2011. *De zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010.* Uitgeverij Profiel, Bedum.

Koninklijke Vermande, 1999-2007. *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4,* SDU Uitgeverij, Den Haag.

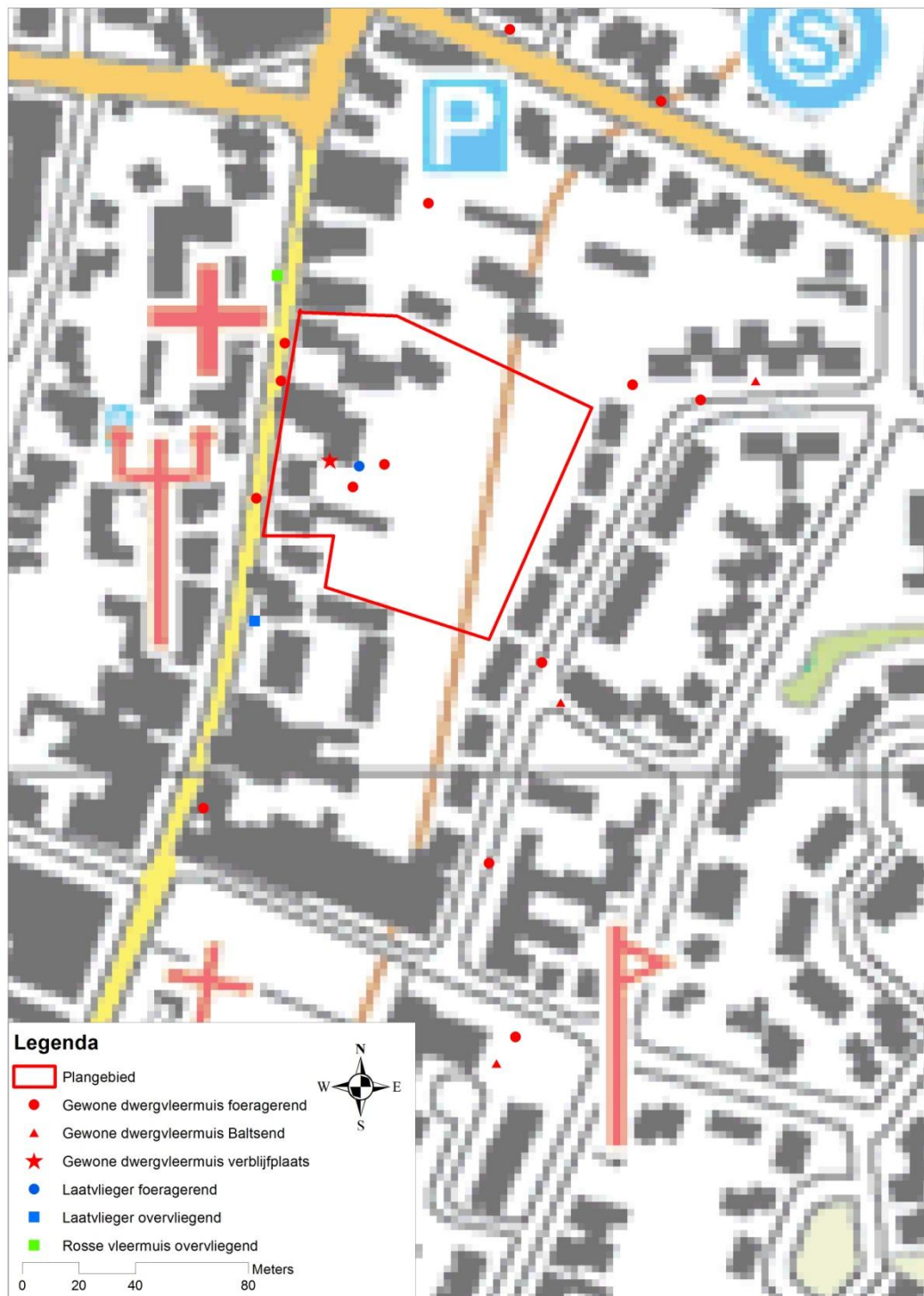
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen,* Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

Waarnemingen - www.waarneming.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1. Soortkaarten

Vleermuizen

Verblijfplaatsen Huismus

